

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
 Na pol roka — — — — 1 " — "
 Na štvrt roka — — — — " 60 "

Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor:

Dr. JOZEF JANDA.

Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť,

VIII. ker., Józsefkörút 35.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcoveho malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Svätý Ján s Beránkom.

Politické polozenie.

Bude pokoj, nebude pokoj!?! Teraz ešte nikto by nevedel isto povedať, či tá prvá, alebo druhá veta zvíťazí. Už vyše mesiaca trvá mimozákonné polozenie. Úradné vyberanie dane nemá základu, exekútori odpočívajú; o assentirke sa nikomu ani len nesníva. Vláda rozpočtu nemá; ba ani idemnity, na základe ktorej by bola splnomocnená dľa vlaňajšieho rozpočtu šafáriť. Krajinskú daň nikto nenie povinný platiť, zakaľ mimozákonné polozenie trvá.

Každý by bol rád, keby už nastal pokoj medzi ľavičiacťvom a liberálmi (lepšie rečeno: vládou). Bánffy sa už nemožným stal. Terajšie ľavičiacťvo ho nepripustí k slovu na sneme. A veď si s ľavičiacťvom nemôže rady dať, lebo i taký zákon máme, ktorý zakazuje snem rozpustiť bez prijatého rozpočtu alebo idemnity.

Dôverníci ľavičiacťvých strán sa už behom viac týždňov radia; už tri krát odkázali vláde, pod ktorými podmienkami sú ochotní prepustiť zákonné návrhy vlády na sneme. Pre seba oni nič nežiadajú, lež všetko len krajiny a jej občanov sa týče; oni nežiadajú ministerský stolec, ani masťný hrniec, ani vyznačenie. Lež oni žiadajú len to, aby Bánffy zaľakoval; aby zaľakoval ten Bánffy, ktorý tie utešené volby posledné tak svedomite priviedol, jako ste to i vy zkúsili, ctení voličia stupavskí, nitrianskí, varinskí a frašťackí; ľavičiacťvo žiada, aby zaľakoval ten Bánffy, ktorému tak verejne ubližovali na sneme, na ktorého na sneme vykrikovali, tak neprajne. Ľavičiacťvo žiada, aby sa zákonom stalo kuriálne súdebníctvo o volbách. Ľavičiacťvo žiada, aby nebol volebného práva zbavený, kto nebol v stave daň minulého roku zaplatiť; ľavičiacťvo žiada, aby volebné právo rozšírené bolo. Teraz je zo 17 millionov len 800 voličov v Uhorsku, čo nenie nielen dľa chuti ľavičiacťva, ale ani dľa chuti uhorského občanstva. Ľavičiacťvo žiada tajemné hlasovanie, aby aj úradník mohol dľa svedomia, a nemusel dľa nátlaku hlasovať. Čo sa vyrovná-

nia s Rakúskom týče, ľavičiaci sa len zákona z r. 1867. držia. — Slovom ľavičiaci čo žiadajú, to nie pre seba, lež pre uhorských občanov žiadajú. — A bárs už viac týždňov trvá pojednávanie medzi nimi a vládou, ešte vždy nenie žiadneho výsledku. Prečo?

Preto, lebo vláda Bánffyova žiada, aby ona dostala provisorium, aby sa menšou stala sloboda rečenia na sneme. — A láskou k vlasti naplnené ľavičiacťvo ešte aj v tejto veci už popustilo okrem jedného bodu. — To jest, len idemnity nechce dopriať Bánffymu, lebo sa bojí, že po prijatí idemnity by nasledovalo rozpustenie snemu ešte pred zmenou volebného zákona.

Prostredníkami medzi vládou a ľavičiacťvom sú tí, ktorí pre Tiszov zákon opustili tábor liberálov; a okrem týchto aj Kolomann Széll je prostredníkom a to k tomu cieľu od kráľa povereným prostredníkom.

Keby isté bolo, že po Bánffyovi Széll bude ministerpredsedom, ľavičiacťvo by aj idemnity doprialo vláde tarajšej, čo i sám Széll žiada. Lenže doposiaľ ešte nikto nevie o tom, či kráľ mieni Szélla poveriť sostavením novej vlády; a ani to sa nevie, či by Széll ochotný bol túto úlohu na seba vziať.

Najväčšími nepriateľmi pokoja sú: Tisza a jeho privržencovia. Títo sa boja, že keď teraz im vypadnú opraty spravovania Uhorska z ruky, tak na veky sú zbavení toho vlivu, pod ktorým už 25 rokov stone Uhorsko. Kalvini sa až tak trasú, že by ich moc koniec vzala teraz. Apponyiho sa veľmi boja. Kubinyi Gy. povedal, že by radšej mal Lobkovica za ministerpredsedu, nežli Apponyiho. A veď Apponyi je svedomite a spravodlive i statočne smýšľajúci muž, ktorý by dľa svedomia a zákonov spravoval krajinu.

Dnes ešte nevieme, čo nám donesie zajtrajší deň. Kedy už nastane zákonné polozenie, kedy sa vyrovná vláda s ľavičiacťvom, kedy príde šľachetne smýšľajúcimi ľuďmi žiadaný čas pokoja.

Vy uhorskí občania ale, ktorí ste poslali ľavičiackych vyslancov do snemu, budzte radi; lebo jestli sa podarí teraz oslobodiť Uhorsko od hrozného panovania liberalismu, ktorý len tam šetrí právo a slobodu, kde to jeho vlastné záujmy tak žiadajú: to budete môcť ďakovať jedine vlasteneckej vytrvanlivosti ľavičiakov, ktorí terajší boj zákonom dovolený (lebo však proti žiadnemu zákonu nejednajú) jedine v záujme všeobecnej občianskej slobode začali a vedú. My ale modlíme sa, aby tento boj ľavičactva prajný koniec vzal tak pre vlasť, ako i pre slobodu uhorských občanov. *J. Adnáj.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné právo v Uhorsku V Uhorsku je 17 millionov obyvateľov, krajinských voličov ale len 800 tisíc; lenže aj medzi týmito je asi 160 tisíc volebného práva zbavené pri volbe. Tedy kto si získa 350 tisíc voličov, ten má väčšinu v snemovni vyslancov. Od vlády ale toľko voličov závisí že dostačí keď získá asi 200 tisíc hlasov. Ktorá vláda má 3 milióny na volebné ciele, v terajších pomeroch musí mať väčšinu, tedy nemôže buchnúť. — Veru je už tu ten najsvrchovanější čas, aby sa rozšírilo volebné právo, aby sa spravodlivejšie rozdelili volebné okresy, aby sa tjemne dľa obiec a v obcach mohlo hlasovať, aby kuria bola súdnou stolicou nad voľbami.

„Francúzsko chce byť cisárstvom“, tieto slová bolo slyšať v Paríži v divadelnom kúsku, Rímský kráľ. Keď prišli divadelníci k tým slovám, „Francúzsko chce byť cisárstvom“, obecenstvo čapkalo, plesalo, kričalo: Ano to žiadame! Ďalšie slová osnovy takto zneli: Francúzsko sa zmenilo, čbetou zavratiníkov sa stalo! — Vtedy obecenstvo kričalo: To je pravda, však tomu odpomôže cisárstvo. Kto si zkríkol: Syn Napoleona nemá čo hľadať v peleši lotrovskej! Veľký krik nastal, medzi plesaním a čapkaním bolo slyšať výkriky: Nech žije cisár, nech zynú židia! — Jeden chudák zvolal: Nech žije republika! Ale to veľmi draho zapatil, lebo ho prepadli a pästami bili. V tom divadle na tej prednáške bolo vyše 2000 ľudí. O Francúzsku nikdy nevie svet, koľko tam bije. Zvlášte teraz záležitosťou Dreyfussa rozhorčené obecenstvo v hocktorú chvíľu môže prekvápiť svet, že cisárstvo vyhlási vo Francúzku, ktoré je teraz až veľmi pod vplyvom kapitalistov. Pod menom nič nenie nemožné, ani to, že v tej najbližšej dobe cisárstvom sa môže stať francúzska republika.

Krešťanské Horvátsko. Na horvátskom sneme pri pojednávaní rozpočtu proti bánovi rečnil Tuskan. Veľmi vystúpil proti voľbám násilenstvom prevedeným. Zazlieva, že je priveľa úradníkov. Proti návrhu dra Franka, dľa ktorého by mala byť Dalmacia zas k Horvátsku pripojená bude hlasovať, lebo žid zadal ten návrh. Ostro česal židov; predseda ho napomenul, aby neobrážal tak židov. Protestoval proti tomu, že

žid chce byť vodcom horvátskeho ľudu. Židia nech idú do Palestiny, Horvátsko nech len Horvátom zostane. Rozpočet neprijal.

Széll a Lukács. Obidvaja sú liberáli, s tým rozdielom, že Széll kráča po ceste, ktorá k pokoju vedie, Lukács (financminister) ale kráča po ceste Tiszovcami vyznačenej. Lukács v záležitosťach vyrovnania je zaviazaný v takom smere spoločnosti záležitosti s Rakúskom, že ľavičactvo nemôže byť s jeho podmienkami pokoja spokojné, kdežto Széll nešiel zatú srednú cestu, po ktorej ľahko by sa dalo k pokoju prísť. Že Tiszovci Lukácsa milujú nad Szélla, o tom sa neda pochybovať. Oni sa boja, že by sa Széll a Apponyi mohli spojiť, čo by ich panovania zlomkrkom bolo. Lenže doposiaľ takú veľkú dôveru má Veličenstvo k Széllovi, že okrem ministerstva a Szélla nikomu nedoprial výsluchu ani samému Kolomanovi Tiszovi, bárs jeden priateľ Tiszu chcel to vyprostredkovať skrze ministrov spoločných záležitosti.

Bulharské ministerstvo buchlo následkom nedorozumenia pri jednej železnici, o ktorej ministrom obchodu zadaný zákonný návrh nepovažoval ministerpredseda za taký, že by ho na sneme previesť mohol. Stojlov, shuktatovaný ministerpredseda bol najtuhším protivníkom nebohého Stambulova, ktorý doniesol veci Bulharska do poriadku, ktorý ale zavraždený bol, čoho pôvod vo vyšších kruhoch hľadali, ba vdova Stambulova samého panovníka Ferdinanda a ministerpredsedu Stojlova obviňovala. Ferdinand poveril so sestavením nového ministerstva Grekorova, ktorý bol dobrým priateľom Stambulova. So Stojlovom buchli tí politikovia, ktorí odvrátili Bulharsko od Rakúsko-Uhorska a hodilo ho pod ochranu Ruska. Priatelia Ruska nehľadia priateľským okom na Grekova.

O kat. autonomii teraz všetko je ticho. Jedine my katolíci závisíme v Uhorsku od ministra náboženstva aj v cirkevných záležitosťach, jedine našimi majetkami cirkevnými manipuluje beznáboženské ministerstvo; a predseda sa nehýbu, neučinkujú tak naši autonomický vyslanci, jako by to našej žiadosti a našemu očakávaniu zodpovedalo. Autonomický sjazd vyslal odbor zo 27 členov pozostávajúci, tento zas vyslal pododbor z 9 členov pozostávajúci, a doposiaľ ešte vždy sme tam, že nič nevieme o tom, čo a jako zamýšľajú nám dať v cirkevných záležitosťach. O kongreue tiež sa mlčí. Kňazi všetkých vierovyznaní ľahajú štátnu podporu ročíte, len o katolícké duchovenstvo sa nemá kto starať, a veď na mnohých miestach nemá farár ani tľko dôchodku, jako panský sluha v hlavnom meste. Veru je už čas, aby čím skorej bolo volačo tak z kongruv, jako i zo samosprávy našej.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

26. jan. Pred denným poriadkom *Hock* chcel rečniť o útoku na sochu Kossutha, *Jozef Farkaš* chcel pohovoriť o spravodlivom rozdelení štátnych vajčiakov. Liberáli kričali, že nedovolia im rečniť. Zejmenným hlasovaním rozhodli liberáli, že ani *Kubik*, *Hentaller*, *Buzáth* a *Wittmann* nesmia rečniť. Tedy zas len samé hlasovanie bolo.

27. jan. Po uhodnoverní zápisnice šediví starci M. Lakatos chcel prehovoríť o záležitosti preloženia pomníka Hentzióvho. — Nedovolíme, kričali liberáli. No však by mráz prechádzal váš chrbát, keby ste ma poslúchali. Potom pýtal zejmenne hlasovanie. B. Bernát chcel rečnúť o zlom šafárení s potravenými daňami; Fraňo Blaskovics o gönyöjskom meste dunajskom. Aj títo pýtali zejmenne hlasovanie. Liberáli ani Wittmannovi nedovolili, aby rečnil o zadakovaní Bánffyho. Hock a Szalay tiež neprišli k slovu.

28. jan. Na začiatku zasadnutia vykrikovali Iavičiací vyslanci: V pondelok sa srazíme. Nech je tu každý chlap! Zápisnica bez dohady bola uhodnovernená. Mikuláš Lakatos zvolal: Biť budeme! Moja ruka je ešte silná! Predseda oznámil, že Hentaller chce interpelovať Lakatos, Rakovszky, Fraňo Blaskovics, Otto Förster pred denným poriadkom chceli prehovoríť o slávnostných medajloch, rozhodne, podomníctve a o popravení hraníc štajerskej. Potom začali vyslanci hlasovať. Po prevedení štyroch zejmenných hlasovaní Hentallerova interpellacia mala nasledovať, ktorú ale na pondelok odložil predseda Madarász. S tým zasadnutie koniec vzalo.

30. jan. Návrh Mikuláša Lakatoša, ktorý pýtal zejmenne hlasovanie, predseda neprijal, pretože nebolo prítomné tých 20 vyslancov, ktorí ho podpísali. Po odmrštení návrhu L'udevita Bíró, Polónyi zadal návrh Lakatoša; Madarász ale neprijal ho, lebo vraj nemôže jednať proti tomu, čo už raz vypovedal. Polónyi zazlieval, že sa zápisnica pred zasadnutím neukáže vyslancom. Madarász slúbil, že tomuto odpomôže. Potom dokazoval že pred hlasovaním návrh kocktorého vyslanca aj druhý môže osvojiť a zadať ho. Ivánka, Szentiványi a Rakovszky ostro česali liberálov, a pohrozili sa, že čo chvíľa koniec spravia zejmennému hlasovaniu a zas budú mať nič dohady o ústavných a osobných záležitostiach, za ktoré sa hanbiť budú. Potom ešte traja vyslanci žiadali na svoje návrhy zejmenne hlasovanie.

31. jan. Po prevedení zejmenných hlasovaní na návrhy Hocka, Kubika a Sturma navrhoval predseda Madarász, aby nebolo zasadnutie v útorok, vo stredu, v piatok a v sobotu. Sima rečnil proti návrhu predsedy, spolu protestuje proti tajnému pojednávaniu pokoja. Celý národ úzkostlivou pozornosťou sprevádza tieto pojednávania. Všetko treba odhaliť. Jestli po Bánffyovi Lukács bude nasledovať, Iavičiacstvo musí v boji vytrvať? Vláda nevie nič previesť ústavnou cestou, tedy nech sa preč klúdi. Na konci reči navrhol, aby dom pokračoval v práci. Hegedüs proti Simovi rečnil a povedal, že tie trojňové prázdniny sú veľmi potrebné. Netreba rozsievat' nedôveru. Potom nasledovalo hlasovanie. Liberáli prijali návrh predsedy Madarásza, so Simom hlasovalo len sedem neodvistiackych vyslancov. — Tedy krajinský snem je odročený na tri dni. Kto vie, čo tie tri dni donesú; či pokoj, alebo ďalší boj? No však uvidíme či sa podarí vlasteneckému smýšľaniu Iavičiacstva pokoj uviesť, ktorý si už každý človek žiada, lebo zakiaľ boj trvá, ústava na klinci visí.

Listy Adiny.

Šiesty list.

Drahý môj Otče!

Zdravie a pokoj prajem tebe a všetkým priateľom v Alexandrii. Dobrého Bena Izraela, s ktorým som pred 4 mesiacmi z Egypta sem cestovala, zas som videla. Odovzdal mi poslané dary a potešil ma, že sa ti dobre vodí. Teraz v Damasku kupuje veci, aby ich v Egypte dobre predať mohol. Hovori, že si už neškodný majetok nadobudol, čomu sa ja veľmi teším, pretože on je statočný muž. Skoro by ma bol zvidol, aby som sa vrátila do Alexandrie, keby to tvoja vôľa nebola, aby som sa v Jeruzaleme cvičila, a keby som nežiadala vidieť výsledok očakávania Izraela. V liste mi kážeš, aby som vyhynala zo svojej hlavy tú „novinu,“ a aby som dľa obyčaje otcov čtila Jehovu. To ja nikdy nezanedbám; a keby som zbadala, že tento prorok novú vieru učí protiviacu sa viere našich otcov, ani mäk by som mu neverila. Ty hovoríš, že ten muž musí byť falošným a nehanebným prorokom, lebo ináč by nemohol byť predposlom tak chudobného a opovrhnutého pána, j kým Kristus má byť o ktorom on káže. Hovoríš, že už bolo veľa falošných prorokov, ku ktorým sa ľud hrnul tak, ako teraz k tomuto, potom ale tak tí falošní proroci, jako aj ich poslucháči Rimanmi o život boli pripravení. Napomínaš ma, aby som pevne držala učenia otcov, a aby som si nevsímala toho muža pri Jordane, lebo kráľovstvo Mesiaša nenie kráľovstvom kajúcnosti a pokory, lež slávy a nádhery. Hovoríš, že tie skromné a nepravne prorocktva nemôžu sa na Mesiaša vzťahovať, lež lebo na menšieho proroka, ktorý predposlom Krista má byť (lebo že Kristus bude mať takého predposla, to je vo sv. Písme tak zreteľne povedané, že o tom nemôže sa pochybovať), alebo — jako zvlášte Farizeovia myslia — dvaja mesiašovia prídu, jeden bude poslaný k pohanom v chudobe a trpezlivosti, druhý ale k nám s kráľovskou mocou, slávou a skvelosťou. On učini Jeruzalem sredom sveta, k nohám mu padnú koruny kráľov sveta. Je-li tá skromná osoba prorokom pri Jordane hlásaná naozaj Mesiašom, tak je ona len k pohanom poslaná, nenie ale Mesiašom Izraela. Aj o to ma prosíš, Drahý Otče, aby som pokojne očakávala deň slávy Izraela, aby som nemyslela viacej na tie veci, ktoré mi újec povedal, lebo predposel opravdivého Mesiaša musí byť mocnejší a z vyššieho rodu, nemôže byť len lesný med, kobyľky a korieňky. Na konci listu si mi písal: Moja Adina, úfam, že tvoj zdravý rozum a smýšľanie srovná sa s mojimi náhľadmi, nechcem veď obšírnejšie rozobrať, ako by som sa naozaj obával, že nevern u bys sa stala viere otcov, čo by do hrobu uložilo tvojho šedivého otea. Ja myslím, že tento prorok len seba hlása a prorocktva len k tomu upotrebuje, aby priláhal k sebe ľud a aby obsiahol, za čím tak nestatočne túži. A preto viem, že v najbližšom liste mi už o tom budeš písať, že sa on už za Mesiaša vydal a že i so svojimi poslucháčmi Rimanmi usmrtený je.

Drahý Otče, jako by som to mohla opísať, čo som pri čítaní týchto rozhorčených riadkoch tvojich čítala? Poznám tvoju múdrosť a spravdivosť, a preto verne ti opíšem všetko. Maj len trpezlivosť so mnou, a potom súd sta spravdivý sudca. Náš vek je doista veľkom podivných vyjavení. Ešte viac ti musím písať o tom prorokovi, lebo mu i knazi veria. Písala som ti už, že slová toho proroka, jako nám to Ján povedal, viac prítomných obrazily. Títo obrazení knazi povedali

v Jeruzaleme súdruhom, jako on vzťahuje na nich neprijemné proroctvo. Všetci sa nahnevali naňho. Na všetky strany sa radili — i so zanedbaním svojej kostolnej povinnosti — s Farizeami a zákoníkami; nahnevani boli, lebo citili, že to svojou hriechosťou zaslužili. Konečne hlavných kňazov Hannáša a Kaifáša, učeních to mužov poverili, aby poslali k nemu poslov, aby prišiel do Jeruzalema. Na druhý deň na dvore kostola čakalo množstvo ľudu tých vyslancov, ktorí nasledovný odkaz doniesli o Ján: Idzte a pevdzte hl. kňazovi, že som ja slovo volajúceho na púšti, jako to prorok Izaiáš predpovedal. Neni som poslaný do miest, do chrámu, alebo do domov. Mňa len na púšti treba hladať, kde hlásať musím príchod Mesiaša. — S odpovedou kňazi neboli spokojní, žiadali, aby ta bol donesený a ukameňovaný, lebo obrazil hl. kňaza (to neurobil, lež on len radšej poslúchal Boha, nežli ľudí). Iní navrhovali, aby bol odovzdaný Pilátovi, že ruší pokoj; tento návrh páčil sa Kaifášovi, ktorý odpísal rímskému veliteľovi, aby chytil Jána a tak zamedzil cestu väčšiemu nebezpečenstvu, lebo vraj keby o tom vedel cisár Tiberius, mohol by si mysleť, že celý židovský národ povstal, aby striasol so seba jarmo rímskeho vladárenia. Čo by ale galiba bola, lebo v tomto páde by poslal cisár vojsko proti židom. — Návrh Kaifáša neprijal Hannáš, ktorý nasledovnú radu dal: Moji bratia, chytrácky nič nečiniť. Je-li Ján falošným prorokom, nezadlho zmizne on i so svojimi vymysleniami. Je-li ale od Boha poslaný, nepokračujme proti nemu, aby sme sa nez dali proti Bohu bojovať. Málo ich súhlasilo s múdrom Hannášom, a medzi tymito bol aj rabin Amos. Ostatní veľmi boli nahnevani, zvlášte keď počuli, že ešte aj ti vyslanci Melchi a Heli mu uverili, že je od Boha poslaný, ba i pokrstil sa nechali v Jordane. Len sviatosť chrámu zdržala tých 500 kňazov, aby nenapadli a nezabili tých dvoch. Na rozkaz Kaifáša ale hneď ich do žalára hodili, lebo nehodne sa zadržali. Potom zvolal Kaifáš: Synovia Izraela, čo je väčšie, či oltár Pána, alebo voda Jordana? Kňaz Najvyššieho, alebo muž na púšti? — Lud ale, ktorý poslúchal Jána, len následkom strachu pred rímským vojskom nechtil sa na to, aby tých dvoch uväznených vyslobodil.

Drahý Otče, môžeš si mysleť, jaký vplyv má reč Jána, proti ktorému povstali boháči a sudcovia bez malej výminky, lud ale s ním drží. Amos mu je tiež priateľský! Keď nenie v kostole, vždy číta prorokov, aby videl, či sa to tak malo stať, a každé proroctvo ho vždy lepšie a lepšie presvedčí o tom, že deň Mesiaša je blízko, a že tento prorok je naozaj posel Boží „obdarený duchom a mocou Eliaša,“ aby pripravil cestu Mesiašovi. V našom dome každý deň sa síde osemnásť čelných židov, a neráz i do polnoci sú spolu. Ti, ktorí počuli Jána, uznávajú ho za predposla Mesiašovho. Medzi týchto patrí aj chýrny mudrc Štefan, ktorého otiec hlavným kňazom bol. Ešte nevidel síce Jána, lenže proroci ho presvedčili, že je už blízko čas Mesiaša, Jána ale uznáva za jeho predposla. Jedna tretina neprijala mienku Štefana reknúc, že i vtedy budú mať dost času veriť v Mesiašovi, keď už tu bude. Drahý Otče, takto je to teraz tu v Jeruzaleme! Ale nie darmo. Lebo naozaj je v tom dačo vznešeného, keď jeden chudobný mladý človek na púšti bydliači ani mena nemajúc, je v stave do pohybu doniesť srdco národa. Naozaj z neba musí pochádzať jeho moc. Pýtaš sa snád, ako i zákoníci, či čini zázraky, lebo jedine týmto môže človek dokázať, či ho Boh poslal. — Drahý Otče, on nečini žiadne zázraky, jestli za zázrak

nepovažujeme to, že s dňa na deň viac a viac ľudu prifahuje k sebe, ktorý sa až tak hrnie zo všetkých miest, aby ho slyšal a pokrstený bol vodou krstu pokania. Ponevác v budúci týždeň rabin Amos nebude mať povinnosti v chráme a v Gilgale má prácu, kde mu už dozrelo zbožie, dovolil Marii a mne, aby sme ho ta odprevadil mohli. Od Gilgalu je len na dve hodiny to miesto, kde sa Ján zdržuje. Netajil, že aj on by ho rád počul. Bojím sa, že ti moja cesta nebude po chuti. Lenže keď sa naša viera nebojí nepravdy, ani pravdy nemá sa čo báť. Jestli ten prorok nepravdu hlása, vernou zostanem, jestli ale pravdu hlása, nemám sa čoho báť. Drahý Otče, jako bych ta počula, že je to len taká ženská reč. Ponevác ale často si dokázal, že ma považuješ za dost zralú a múdru k tomu, abych vec rozsúdil mohla, dovoľ mi, prosím ta, abych mohla rozhodnúť, či sú proroctvá toho proroka falošné alebo pravde zodpovedajúce. Tolko viem, že je-li Jánom hlásaný Mesiaš opravdivým synom Najvyššieho a zjavil sa v krátkom čase v chudobe a pokorne, hlavný kňazi a boháči i mocnári Judska isto ho opovrhnu. Oh keby len odstránil Boh zaslepenosť Izraela tak, aby prijal Mesiaša, keď príde, lebo keď i tohoto odsotí od seba, kto-že bude jeho prostrednikom u Boha? A práve preto každé dieťa čistým a pokorným srdcom má túto vec skúmať. Keď sa domov navrátime od Jordana, všetko ti odpíšem, čo som zkusila. Drahý Otče, snád si ešte nezabudol na toho mladého stotníka, ktorý ma vytrhol z rúk tých dvoch opitých vojakov; od tej doby sa on oznal s Amosom. Často chodí k nám. Keď sa pýtal Amosa, čím sa tak usilovne zaoberá, tento mu predstrel spisy prorokov, on ale povedal, že nevie židovsky čítať. Amos tedy Marii naložil, aby mu čítala a vykladala prorokov. Ponevác ale Maria slabo vie latinsky, rabin pre mňa poslal. „Hybaj len, Adina — volal on prívetive na mňa — ejhla jeden rímský šľachtic, na ktorého tvoje povdačné srdco sotva zabudlo ešte. — Sklonenou hlavou som ta šla, neopovážila som sa hore pozreť, tak ohnivý bol zrak toho stotníka. Len dakolkými slovami ma pozdravil, ktoré ale sťa lúbežná hudba prenikly moje srdco. Naozaj reč týchto talianskych barbarov je tuším tá najkrajšia. Amos ma oslovil: Tento rímský stotník chce sa učiť zo svätých knih nášho národa, o ktorých vraj veľa slyšal, tak tiež o tých proroctvách, z ktorých dla jeho mienky povstaly ich sybillské knihy. — Stotník povedal, že on už čítal sväté knihy siedmich národov, lenže v týchto všetkých také obrady, poriadok a učenie našiel, že ony nemôžu pochádzať od Jupitra, Najvyššieho Pána všetkých veci. My Rimania, ktorí všetky veci zbožňujeme, chceme-li pravdu povedať, nič nectíme opravdive, — No vtedy najdete opravdivého Boha v týchto knihách — poznámenal oduševnene Amos, — v týchto knihách najdete opravdivé vyjavenie Božie. Tu sú také zákony, obrady, učenie, príkazy a pravidlá založené, ktoré sú hodné pôvodu svojho božského. Ja som nesbehlý v latinskej reči, je tu ale egyptská deva, ktorá vie latinsky a grécky, len ju poslúchajte. No hybaj, Adina, čítaj prvú knihu Mojžišovu. — Ja som si sadla k nohám Amosa a prečítala som prvých 500 riadkov, ktoré som do gréckej reči preložila, lebo stotník tak vedel grécky, jako latinsky. V týchto riadkoch, jako dobre vieš, spomenka je o stvorení sveta a človeka, a o vyhnaní jeho z raja, predpovedaný je tam Mesiaš, spomenutá je kliatba, ktorá na zem padla, smrť Abela, ofudnatenie zeme, zlosť ľudí a potopa sveta. Mladík úctyplnou pozornosťou ma slúchal; o dovolenie ma prosil, aby zas mohol prísť a ďalej sa učiť, na konci ale pýtal sa ma,

či už prišiel, alebo ešte len príde ten Mesias? Amos mi kázal prečítať proroctvá Daniela, Izaiáša, Davida a iných, a síce nielen to, čo sa vzťahuje na slávu Mesiasa, ale aj to, v čom je podotknuté prenasledovanie jeho. Mladík zamyslený sedel do času; zrazu ale udrel si na čelo reknúc: Už viem, prečo sa tak hrne ten ľud na púšť. Aj ja bych rád videl toho proroka. — Keď Amos povedal, že v najbližší týždeň do Gilgalu pôjdeme, pri ktorej príležitosti aj púšť navštívime, mladík prosil, aby aj on mohol s nami ísť, spolu ale poznamenal: Poneváž cesta nie je dosť bezpečná, jeden zástup jazdcov vás bude sprevádzať; včera sme totižto počuli, že zlochýrny vočca lotrov Barrabáš zjavil sa v brehoch medzi Efraim a Jerichovom, dva karavany vykoristil, ba i zpomiedzi tých mnohých, ktorí k tomu prorokovi pospiechali. Keď v Jerichove na bezpečnom mieste budete, hneď pôjdem proti nemu.

My sme odložiť chceli túto cestu, keď sme o tom zbojníkovi počuli, poneváž ale ten stotník sľúbil nám ochranu, Amos vďačne prijal sprievod. Drahý Otče, uzavrelo sa, že v budúci týždeň pôjdeme do Jerichova a do Gilgalu, ztadiaľto ale na púšť, aby sme videli a slyšali proroka. Keď sa domov navrátime, hneď ti budem písať. Do tej doby nesúď, lež dôveruj vo mne. V tej nádeji, že kráľovstvo Davida zaš bude založené na Sione od toho očakávaného, zostávam s detinskou láskou tvoja dcéra

A d i n a.

(Ujec Marie, Ján nie je synom tej bohatej vdovy, ktorej muža Rimani zabili, lež jej vnuk. To som tedý chybné bola písala v druhom liste. On teraz odcestoval k matke a bratovi, ktoré mnohé lode majú na Galilejskom mori; chcel vedieť, ako sa darí lovenie rýb. V Gilgale sa sídeme).

Siedmy list.

Drahý môj Otče!

Oh Drahý Otče môj, Mesias už prišiel! Videla som Ho, počula som Ho! On naozaj už prišiel! O skvelá radosť! Moje oči videly toho, o kom Mojžiš a proroci písali. Abys ale aj ty tak veril, ako ja verim, chem ti opísať všetky tie prípadnosti, ktoré sa tu od môjho posledného listu staly! Tak sa budem usilovať písať, abys veci tou otvorenou múdrosťou mohol rozsuďiť, pre ktorú tá europejské národy za najmúdrejšieho žida držia. V poslednom liste som spomenula, že rabin Amos v týždni prázdnin má ísť pozrieť úrodu na tom poli, ktoré dedičovia Manassea sverili naňho. Tento Manasses bojoval pri Jerichu proti Rimanom, ktorí ho zabili. Aj rabin Amos je zvedavý na reč Jána, ktorého chýr je roznesený po horách a po dolách. Maria mi dovolila, abych s ním mohla ísť. Oddanec mojej tetky Marie, Ján v Gilgale nás má navštíviť, zkadial k Jordanu nás odprevadí; on teraz len o tom prorokovi na púšti rozpráva, od ktorého aj len na jeden deň vzdialeným byť, za veľkú ztratu považuje. Cesta z Jeruzalema do Jerichova zbojníkom Barabbášom je znebezpečovaná. Pred rokom k povstaniu proti Rimanom búril, lenže Rimani zvíťazili, on ale na dol medzi vrchy sa utiahol. Neskôr ale hlad ho počal trápiť, a tak karavany počal napádať, teraz ale tým nedá pokoja, ktorí k Jordanu putujú. A práve preto rabin Amos vďačne prijal stotníkom ponúknutú stráž. Správca pontský Pilát totižto naložil mu, aby cestu medzi Jeruzalemom a Jordanom bezpečnou učinil. Rabin Amos následkom židovskej pýchy zpočiatku síce zdráhal sa prijať ochranu rímskej ruky; lenže, Drahý Otče! Medzi potomkami Abrahama nie je takého, kto by nás ochránil

mohol. My len nosiť musíme jarmo, ktoré na nás položil Pán. Hneď rano sa previedly potrebné prípravy, keď slnko vyšlo, už sme na muliciach sedeli. Stotník utešeného koňa ponúkol Amosovi, ktorý ale povedal, že ani v mladom veku nemal smelosti na také nebezpečné zviera sa sveriť, tým menej to učiní teraz. Tedy aj on si len na mulicu sadol. Keď sme už všetci na muliciach sedeli, čakať sme museli na mladého stotníka. Naraz pribehol jeden otrok z Numidie pochádzajúci, ktorý sdelil Amosovi, že ten stotník vri stĺpoch Salamona čaká na nás. My sme tedý k východnej bráne šli. Do hromady nás päť bolo. Rabin Amos, Maria, ja a dvaja Gibeoniti, ktorých otcovia už od storočí slúžili u rodu Amosovho, ktorého kmeň už v časoch Josueva na otroctvo odsúdil ich predkov pre lstivosť a nepravosť. Tito zvláštni ľudia podivný dojem činia na mňa. Ich tvár je tmavá, nos krivý, oči čierne, telo tenké a nie veľké. Falošnými a lstivými sa zdajú byť, a predsa sú nesmeli, ostrosťou ľahko ich môže človek premôcť. Prítulnosť darmo hľadá človek u nich, povdačnosť tak dobre. Dľa jednej poviedky myslia si oni, že od Noemových sluhov pochádzajú, ktorí v korábe utočiste našli, lenže pre nízky rod nezaujali miesto v rodostrome Noema. Dozaista aj tys už počul túto poviedku. Utešený čas sme mali. Všetko sa skvelo následkom silných lúčov slnka. Naša cesta viedla pred domami hl. kňaza Kaifáša, ktorý pod bránou stál. Nebol tak krásno oblečený, jako som ho videla v kostole, lež široký čierny habit bol na ňom, na šedivých vlasoch jeho červená čiapka sedela. Rabin Amos pozdravil ho, aj sa shovárali, ja som sa ale hlboko poklonila pred ním, čo pred zástupcom Boha na zemi. Nezadlho sme sa s jedným zástupcom stretli, ktorý cez Kidron prišiel do kostola holuby predávať. Veľmi mi bolo ľúto tých ubohých holubov. Tak sa dívali na mňa, jako by ma o slobodu prosili. Keď som si pomyslela, že za hriechy synov a dcér Izraela musia tieto chudiatka o život prísť, krv mi udrela do tvári, že naša dlžoba u Jehovy krv týchto neviniatek žiada. Lež sme cestu spravili týmto predávačom, jedna hrdlička vyslobodila sa, vysoko vyletela a zmizla. Veľmi som sa tešila, že tak dobre obišla, a priala som jej, aby šťastlive prišla ku svojmu hniezdu. Pri ovčej bráne jedného slepého sme stretli, ktorého jeden baran viedol. Aj tento mal na rukách dvoch holubov. Rabin Amos pýtal sa ho čo známeho, kam idie. Odvetil, že tých dvoch holubov a toho barana chce obetovať v kostole. — Ale však tá všade tento baran viedol, on je tvojím zrakom, bez neho nemôžeš žiť! poznamenal Amos. — Slepý ale odvetil, že si to on zaumienil, a vraj Boh mu dá iného barana. — A tvoje holuby, ktoré deti zabávajúce figle vedia robiť, ktoré ti chlieb vyhládávajú? No keď chceš obetovať, tu máš peniaze, kúp si barana a holubov. — Slysze ma, prosil slepý Bartimeus; môj otiec chorým bol, ja som sľúbil Bohu, že obetujem jedného z týchto holubov, jestli ten starec vyzdravie. Na druhý deň mi zas matka ochorela, ktorá ma opatrovala, bárs som slepý bol. Vtedy som sľúbil, že i toho druhého holuba obetujem. Ale v túže noc i moje malé dievča ochorelo, ktorého tvár som nikdy nevidel, ale ani ono nevidelo moju, lebo slepé prišlo na svet. Vtedy som i tohoto barana sľúbil Bohu, jestli moja slepá dcéra vyzdravie. Všetci traja vyzdraveli, a ja teraz s radosťou nesiem Bohu to, čo som mu sľúbil. Viem, že mi to ťažko padne, či ale zrušiť mám svoj sľub. Boh nenechá Bartimeusa trápiť sa, keď bude vidieť, že s tými holubami a baranom všetko, čo mal, obetoval. — Toto malé dobrodružstvo žiaľom naplnilo

moje srdce, veľmi som si vážila toho slepého. Tedy jest ešte pravej zbožnosti v tejto krajine, Drahý Otče, ktorú ale darmo bys hľadal u bohatých a pyšných kňazov. Nábožnosť treba hľadať v srdci chudobných. Sotva nás uzrel stotník pri ovčej bráne, hneď nám spravil cestu. Rimskí vojaci veľmi nás prekvápili svojou utešenou postavou. Keď sme opustili mesto, lúbežná vôňa olív sa nám vrázala do nosa. Veľmi príjemné bolo naše cestovanie. Na pravo od nás ležalo jazero Bethesda. Všetkých päť sieň plné bolo nemocnými a slabými; chromí, kriví, slepí, suchotinári čakali tam — ako mi ujec povedal — pohyb vody; ponevác v istom čase, — doložil ujec — Boh anjela posla k tomu jazeru, aby do pohybu doniesol vodu, a kto v takom čase prvý vojde do vody, vyzdravie. Pristavila som mulicu, abych lepšie videla ten úkaz 500 chorými skytnutý. Daktorí len handry mali na sebe a na stĺpy sa opierali, iní štvornožky sa vliekli k jazeru, zkadiaľ ich mocnejší vytisli. Iní pokojne ležali na posteli, pokorne čakajúc anjela; iných zas najatí ľudia niesli k jazeru. Práve som chcela pohnúť mulicu, keď tichá voda do takého pohybu prišla, ako by vrela. Nemocní radostne volali k nebu a ktorý pred ktorého ponáhľali sa do tej vody skočiť. Po slabších sa aj pošliapalo, zadní sa na chrbát predných škriabali. Dvom silným mužom, ktorí jedného chorého niesli, len pomocou noža sa podarilo prepchať sa cez ručiacie množstvo. Lenže toto násilie zbadá stráž, ktorá s vyťahnutými šablami sa usilovala pokoj spraviť. Nemohla som sa ďalej na to divať, ďalej sme jazdili. Neskôr som sa dozvedela, že viac ich zavraždené bolo, päť sa ich utopilo. Či je to možné — pýtala som sa Amosa, — aby jeden anjel zapríčinil taký zlostný nepokoj? — O tom sa nedá pochýbovať — riekol Amos, — že pohyb vody od anjela pochádza. Čin anjela je dobrý; dotknutie sa vody liečacu silu má a ty bys ten dobrý skutok za príčinu tejto zlosti považovala? — Ja som vzdychla nad zlostou ľudí, ktorí i dary Božie k hriechom zneužívajú. Vedľa potoka Kidrona sme museli ísť až po stĺp Absalona, kde mi na um prišla historia tohoto panovníckeho mladíka, ktorý práve obetou svojich vlasov sa stal, ktoré ešte i básnikami tak boly vychvaľované. Amos mi ukázal tie duby, pod ktoré jazdil Absalon, aj tú jamu mi ukázal, v ktorej desať chlapov Absalona zabilo a kamenia naňho nahádzalo. Tá jama je veľmi blízko ku stĺpom. Absalon musel byť takým hrdinom, aký krásny bol, ponevác desať chlapov bolo treba, aby ho usmrtili mohli. Sotva sme prišli na to miesto, kde sa dve cesty stykajú, od západu slyšali sme veľa koní zblížovať sa; o dakoľko chvíľ už sme ich videli na čele s tým stotníkom. Stotník Emil vyzeral, ako dajaký panovník, zbraň jeho ale jako oheň sa skviela na slnku. Pri ňom jeden mladík jazdil s orlom stotiny. Veľmi prívetive nás pozdravil. Stotinu na dve čiastky rozdelil. Jedna šla pred nami, druhá za nami; on ale s rabínom Amosom šiel, dakedy i s nami; pritom ale nezaбудol na svoju stotnícku povinnosť, ktorú tou najväčšou akurátnosťou plnil, zvlášte keď sme už za dedinou boli a po tej opustenej čiastke krajiny šli, ktorá je za Bethaniou.

Ži blažene, Drahý Otče, dotiaľ, zakiaľ ti v najbližšom liste sdelím ďalšie prípadnosti, ktoré sa od nášeho odchodu z Jeruzalema staly, Boh nášho otca Abrahama buď tvojou ochranou a tvojím štítom.

Teba milujúca dcéra,

Adina.

Sv. Peter Nolaskus zakladateľ rádu najbl. Marie vykúpenia zajatých.

31. jan.

„S ätá láska, ktorá je matkou ľudí i anjelov, smerila nielen čo na zemi, lež i čo na nebi je.“ Sv. Bernard.

Kde je núdza najväčšia, tam je pomoc Božia najbližšia.

Tak znie slovenské príslovie, skutočnosťou potvrdené.

V tom čase keď mohamedáni mečom a ohňom všetko pustošili, aby svoju zlosť naproti kresťanom tým zrejmejšou dokázali byť, začaly premožených kresťanov chytáť, — jako otrokov v putách do svojej krajiny odvádzať a tam s nimi tie najťažšie roboty prevádzkať, ktoré my na koňoch a voloch prevádzame. Do jarma boli zapriahaní a v nesnesiteľnom horku museli role, zahrady preorávať, a keď omdletí padali k zemi, s korbáčmi ich do krve šľahali a k ďalšej práci nútili. Pokrm jejich bol ten najbiednejší. Keď onezdraveli, zanechaní boli bez opatery, kde buďto hladová smrť na nich čakala, buďto smrť od divokého zveru im dopriata, keď jako nesúcich k prácam za pokrm im boli predložená. A čím viac sa ktorý pridržal svojej viery, tým ukrutnejším mukám bol vystavený.

V tomto čase narodil sa svätý Peter Nolaskus v zámku Lanquedoku zo vznešených rodičov; ktorí príkladom svojim v bázni a láske Božej svojho synčeka upevňovali. Tak, že ani jedného dňa nevystal zo služieb Božích. Ba ešte i v noci vstal, aby na nočných Žoltároch sa súčastíť môhol.

Srdce jeho láskou a milosrdenstvom plné k plaču ho nútilo, keď videl žobráka bez almužnej odchádzať a plakal dotiaľ, kým nedostal. Svoje peniaze, ktoré od rodičov dostával každé ráno tomu žobrákovi daroval s ktorým sa najprv sišiel. Pri všetkom milosrdenstve a pobožnosti i v učení vynikal. Nad čistotou svojho srdca bedlive strážil.

V 15 ho roku jeho života, totižto: 1204. zomrel mu otec. A prípad tento presvedčil ho o ničote všetkej pozemskej vznešenosti a všetkých pozemských statkov.

Po nejaký čas žil so svojou nábožnou matkou. Avšak keď srdcolonné náreky nešťastlivých otrokov kresťanských zatriasly jeho srdcom, umienil si celé svoje imanie vynaložiť na vyslobodenie ubohých otrokov. Keď sa touto myšlienkou zaoberal, zjavila sa mu v noci 1-ho ang. 1218. blahoslavená Panna Maria a povedala mu, že Boh to chce, aby založil

rád reholníkov k vyslobodeniu zajatých. Svoj sen vyprával ráno svojemu spovedníkovi a kráľovi arragonskému Jakubovi. Títo odpovedali mu, že i oni ten istý sen mali. A preto neomeškávali utvoriť rád Panny Marie k vyslobodeniu zajatých určený, ktorého údovia sa zavazujú na vykúpenie kresťanov pracovať, obety sbierať a jestli by to ináč nemôhlo sa stať, i seba za otroka obetovať; dľa slov Ježiša Krista: väčšej lásky nad to nikto nemá, jako keď dušu svoju položí kto za priateľa svojho. (Ján 15. 13).

Jejich rúcho biele bolo s bielym škapulárom. Na prsách ale s vyšitým krížom.

Dľa regule z údov dvaja boli vyvolení a poslaní medzi mohamedánov, aby neveriacich obracali a zajatých vykupovali.

Na tejto obetovnej práci, na vidom očí, božské požehnanie spočívalo.

Mnoho Kresťanov vyslobodili. Klátiacích vo viere upevnili a pohanov k podiveniu priviedli. Slzami radosti vítali jích kresťanskí otroci, keď sa medzi nimi zjavili. Sv. Peter 30 rokov spravoval rád svoj, a keď mnoho tisíc otrokom svobodu prinavrátil v r. 1256. svojou láskou kypiacu dušu odovzdal svojemu milordnému Bohu.

Včul mohamedáni slabý národ tvoria. Kresťanov do otroctva neuvádzajú. A predsa mnoho kresťanov v jarme otrockom dobrovoľne spí.

Pre nešánobnosť, — pre lenivosť, — pre pravotenie a najviac pre korhelstvo, koľko dietok kresťanských musí slúžiť u židov. Kde ačkofvek ím dľa tela nič nechybí, ale dľa duše sú otroci. Nemôžu si povinnosti kresťanske verne plniť, sv. omšu slyšať, k sviatosťam pristupovať, pôsty zachovávať. — A preto odvyknú od úkonov náboženských, ľahkármi sa stávajú, obyčaje židovské si osvojujú. — Kto vyslobodí týchto včulajších otrokov z poroby duševnej? — Za predošlých časov v Uhorsku a v Poľsku zakázané bolo židom kresťanské dojky a slúžky držať, dietky kresťanské do židovských škôl, alebo na remeslo ku nekresťanským remeselníkom posilať. A to isté v novšom čase z roku 1858. cirkevný sjazd ostrihomský zakazuje, aby rodičia neposielali dietky svoje do škôl nekatolíckych — alebo do služby nepúšťali k židom, a spolu ku kresťanským matkám ku porodu pracujúcim nevolali židovské baby. — A my sme už na túto ľahostajnosť, na toto prestupovanie príkazu cirkevného tak privykli, že si z toho ani svedomia nerobíme. Kresťanskí rodičia prijímajú padlým dievečkám neodkojené dietky za mizerný groš, aby to dieťa kresťanské v jejích

rukách bez prs materinských čím prvej zo sveta zešlo — a tá necitedelná dievka — matka ide za dojku k židom, aby tých pokolenie udržala, svojim mliekom kresťanským jejích krv hnusnú občerstvila.

Toto je jedno jarmo strašného, bláznivého otroctva.

A druhé je včulajší hriešny liberalismus, slobodomyselnosť. Doňho idú dobrovoľne — pri všetkom zakázaní svätého Otca Pápeža i svetskí i duchovní. Ale len takí, ktorí zo zaprenia Krista a z Jeho viery žiadneho svedomia si nerobia. — Trochu priazne, úsmevu panského, — flaša nápoja, — lesknúci groš, — mädivý sľub, — a máš hotového Judáša, — otroka diabloveho.

A to je najhoršie, že nikto, vlastne: málo kto sa zhrozí nad týmto otročením. Je to pošetilá móda, včulajšieho pokazeného sveta.

Slavný sv. Vyznavaču! pozri ľútostive tvojim okom na naše okovy, a hnusné jarmá, pod ktorými upie viera naša, pre ľahkomyselnosť veriacého síce, ale neverou napáchnutého ľudu. Modli sa za nás, aby sa nám oči otvorily, svoj biedny stav poznali, a tak žeby sme s milosťou Božou napomožení za slobodu viery jedným srdcom a jednou dušou sa rozhorlili a stále bojovali. A nás víťazstvo minúť nemôže! Včul je núdza najväčšia, pomáhaj nám zakúsiť pomoc Božiu v najbližšom čase. Amen. ***

Trápenie jednej kňazny, siroty.

Štrnásť ročnou bola princezna Maria, dcéra XVI. Ludvika francúzskeho kráľa, keď ju aj s jej rodičmi mladším bratom a tetkou Alžbetou do temnice Temple zatvorili.

Prvé poschodie tmavej, strmej budovy stráž zaujímalá, a druhé dve poschodia väzňovia obývali.

Kráľ Ludvik bol prvou obetou, ktorú uchvátili z kruhu tejto kráľovskej rodiny, obejmúc milých svojich, odobral sa od nich a pokojnou vážnosťou nasledoval preňho prišlých drábov, ale ani sa viacej nevrátil.

Malá princezna a s ňého života Alžbeta premožúc boľasť svoju. žalosťou zlomenú a utrápenú kráľovnu usilovaly sa potešovať, a nekonečne dlhé boly ím tie dni, v ktorých trasúc sa očakávaly návrat kráľa.

Jedného večera práve ľahnúť sa chystaly ubohí väzni, keď divý škrek nastrašil ich, a o malý čas jedon dôstojník pristúpil k nim, to mluviac, že pre kráľovnu prichádza, rozkaz dostal, aby ju do predsiene stinadla (gilotiny) voviedol. Kňazna Maria vo-

drala sa plačom do náručia matkyného, prosiac, aby aj jej dovoleno bolo matku nasledovať, ale surovo — odmrštili ju. Ubohá kráľovna poľúbila dcéru svoju, šeptajúc jej v ucho :

— „Buď smelá, dcéro moja!“

Malého bratra Ludvíka už dávno odvliekli a na opateru ho sverili istému ukrutnému Šimovi črevičkárovi, onžto veľmi ukrutne a nemilosrdne s chlapcom zachodil, ku klnutiu a zlému priúčal.

Kňažna Maria a nábožná Alžbeta samotné ostaly spolu sa modlievajúc, mnoho horkých slz vylievajúc nad svojim nešťastím; o kráľovne na vzdor všetkého dovedovania sa nepočulo ničoho.

Hroznú nesnádku prinútené boly trpeť, bo olúpili ich o všetko pohodlie, na miesto obtiahnutých vankúšov špinavé pokrovce dostaly, ich pokrm býval nechutná polievka, varené mäso, chlieb a horké víno.

Pri výsluchu ich osobitne trápili Mariu i tetku Alžbetu; malú Mariu prez 2 hodiny trápili križnými otázkami ale ona smelou poníženosťou odpovedala.

Ludvíka brata raz videla, aj to len málo dojímavé bolo stretnutie sa týchto dvoch detí; vojaci ich ale o pár minút odlúčili, a to bolo posledné jejích sa shladanie.

Trýznenie a trápenie vždy postupovali vyššie, bo Mariu o jej milovanú tetičku olúpili, a toto odlúčenie tak ohromilo myseľ devy, že tak sa zatmel obraz jej budúcnosti, šľa by ešte aj ten ostatný ohrievajúci lúč nebol zanechal jej život.

Osamote žijúca Maria, to slnko — onožto nekdy, keď vonku bývala — teplým bozkom svojim aj jej miláčkov bozkávalo — šľa by svojho starého známeho pozdravovala; a keď nebolo zamračeno, pozornosťou strahovala prez oblok vchádzajúce čarokrásne lúče na stene a dlážke.

Celý deň hľadala si Maria nejaké zaneprázdnenie; ráno sa modlievala, potom si posteľ uslala, obliekla sa, a o deviatej raniny máva'a. Za jednu hodinu hore-dolu chodievala po krátkučkej izbe, to býval jej všetok pohyb, čo sebe dovolil smela.

Sviečku zažať nesmela, a tak so slnkom vstávala, a s ním aj na odpočinok chodievala.

Po smrti Robespiera na lepšie sa obrátil jej stav, čistú bieliznu, nové knižky, zakúrenú izbu a lepší pokrm dostávala, a za komornú istú mladú devu dali k nej.

V tom čase zprávu obdržala o truchlivom osude rodiny svojej, a počuté veci tak otriasaly jej duševným stavom, že od žiaľu aj ochorela. Keď tedy kňažne dovolili, aby svojho starodávneho vychovateľa návštevujúc prijala, a on dozvedel sa, čo jeho žiačka koľko žiaľu v trudnej samote prežiť musela, takto zvolal:

— „Drahé dieťa, ako si bolo v stave tak veľa súženia pretrpeť?“

— „Ver, bez náboženstva nijak nebola bych bývala v stave to pretrpeť — odvetila Maria — moja

pevná viera v živého Boha a modlenie sa sv. ruženca bývaly mojou potechou, z týchto čerpala som nádej a silu, onyžtu tmu zúfalosti vypúdily z duše mojej.

Malý Ludvík, knieža v 10 roku padnul za korisť ukrutnosti tyranov, pred jeho smrťou jeho strážnik opytoval sa ho: ako by on s tým Šimonom naložil, keby bol kráľom?

— „Usiloval bych sa odputstíť mu, a zabudnúť na jeho proti mne preukázanú ukrutnosť! — odvetil. Ubohé dieťa zanechané od všetkých, samotné zomrelo tedy v noci.

Celý svet pobúrili sa nad osúdom trápenej sirotky v temnici Temple, a Mariu česmetní trápiteľia boli prinútení rakúskej rodine nazpäť vydať.

18. dec. 1795-ho o 11 hodine v noci na slobodu pustili našu ubohú, uväznenú kňažnu, ktorá zanechajúc Temple, vedúcemu ju dôstojníkovi to mluvila:

— „Zanechávajúc toto miesto od súdnice, po najprv nie na prinavrátene svojej slobody pomýšľam, ale na tých, čo predo mnou prekročili ten prah dverí. Tri roky, štyri mesiace a päť dní uplynulo od tedy, čo tieto dvere za mnou a mojou rodinou sa zavrely, a ja, poslednia a najnešťastnejšia z pomedzi všetkých, samotná zanechávam tento nešťastlivý dom.

Maria pod časom väzenia koncom nočne na stenu temnice toto napísal: „Maria Terezia, Sarolta je najnešťastlivejšie stvorenie na celom svete. Nepustia ju ku svojej matke, a na vzdor všetkých prosieb, ani len chýr o nej nepočula.“

Na druhé miesto toto napísala: „Ach Bože, odpusť tým všetkým, ktorí smrť rodičom mojim zapríčini.“

Maria potom u šľachetnej rodiny matkynej sa zdržovala, neskorej sa za bratranca Angoulema, knieža sa vydala. Za 18 rokov navratiac sa do Francúzska chcela vyhľadať temnicu a Temple, aby na mieste svojho utrpenia za vrahov rodičov svojich pomodlíť sa mohla; ale stavište bolo zrúcané, bo Napoleon ani kemeň na kameni neponechal. S Bohom!

Ján Klauček, učiteľ.

Zkúsenosť každodenná.

Opilstvo odobiera človekovi zdravie a ukracuje mu život, a preto je opilec vrahom seba samého.

Opilstvo odnímá človekovi česť, ktorá pre neho najdrahšia vec má byť, preto opilec ošklivú hanbu na seba uvaľuje.

Opilstvo človeka podľa obrazu božského stvoreného, činí podlejším, než všetky nerozumné zvierata, lebo zviera nepije viac, len toľko, čo k uspokojeniu svej žízne potrebuje; preto opilec jako najpodlejší zo všetkých zvierat neni ani hoden nazývať sa človekom, neni hoden prebývať v spoločnosti ľudskej.

Opilstvo zbavuje človeka imania a oddáva toto do rúk cudzích; uvaľuje ho do chudoby, jak to

každodenná zkušenosť nás učí. Preto pijak utratí celé svoje imanie; potom si začne vyhľadávať chlieb zlodejstvom, šibalstvom, a iným nehodným a podlým ziskom. Zdaliž môžeme takého trpeť v spoločnosti ľudskej? Zaiste nie!

Opilstvo robí človeka podobného bláznom, ktorý robí zo seba posmech. Opilca a blázna nerozoznáš, len tým, že blázen není dobrovoľne takým, a opilec samovoľne hľadá pre seba bláznivosť.

Opilstvo odbiera človekovi stydlivosť, lebo čo človek v trízlivosti neopováži sa povedať, to keď je opilý, nehanbí sa urobiť, preto pijak nemá žiadnej hanby.

Opilstvo odbiera človekovi hodnovernosť u ľudí, preto čím sa korhel viac prisahá, tým menej mu kto veriť môže.

Opilstvo zbavuje človeka večného spasenia a odprevádza ho na večné zatratenie do pekla, lebo pijak obyčajne umiera náhle bez zaopatrenia sviatosťmi, ani nevzdychne si k Bohu, aby mu hriechy odpustil, a preto ožravec za svojho živobytia už je potupencom pekelným.

Komu není milé zdravie a život?

Kto chce byť podlým a opovrhnutým?

Kto nechce náležať k ľuďom poctivým?

Kto chce byť hlúpejším nad zvieratá?

Kto chce prísť do chudoby a núdze?

Kto chce byť hanebným a nestydlivým?

Kto chce, aby mu nikto neveril?

Kto chce byť potupencom pekelným?

Ale kto chce žiť vo zdraví a aj naďalej šťastným?

Kto miluje čnosť a česť?

Kto miluje P. Boha a spasenie svojej duše?

Ján Labuda, učiteľ na pokoji.

OHYRNÍK

† **Manželka bulharského panovníka Ferdinanda**, Maria Lujza, kňažna z Parmy zomrela o pol 11. hodiny 31. januara pri pôrode. Veľa trpela. Hrozne ju i to trápilo, že jej prvého chlapca Boriša k vôli Rusku do lona staroverskej viery hodil jej manžel Ferdinand.

25 rokov biskupom. Kaločský arcibiskup strieborné biskupské jubileum bude sláviť na jar. Táto pamiatka s veľkolepými slávnosťami bude spojená. Jako časopisy tvrdia, aj viac biskupov bude tam prítomné.

Ablegátska voľba bude 17. februara v Kozsváre. Liberáli majú dvoch kandidátov. Úradníci podporujú švagra Bánffyho baróna Feilitscha, neodvisle smýšľajúci voličia ale dra Karola Hellera kandi-

dovali. Veľký rozbroj je tam medzi liberálmi. Ktorého výsledkom veľmi ľahko to bude, že konečné rozkolenie na dva tábory rozdelí liberálov.

Chtelnica. Želí srdco naše, keď pri mrtvole nášho milovaného a za nás moc sa namáhajúceho p. veľkomožného advokáta Jozefa Hromadu podotknute stojíme. Miloval rodisko svoje, miloval svojich spolubratov, a preto nepoznal márnosti. Keď po moc rokov do kruhu svojej rodiny sa utiahol, aby — jako on hovorieval — v dome otcovskom kosti zložil; ducha jeho i srdco, ktoré vždy za blahobyť rodiska svojeho bilo, hneď podotkla veľká chudoba a obnaženie ľudu; vidiac ale, jak dobre účinkujú úverkové spolky, zaujímal si aj on takýto založiť, a vzdor jeho už dosť vysokého veku, a dobremajetnosti; odložiac pohodlnosť svoju, celé dni robil a staral sa o blahobyť ľudu. Moc ve spolku, mimo spolku ale, jak sbehlý vo všetkých vedách práva, s dobrými radami chudobným pomáhal. Prostredelnosti božskej ale ináč sa ľúbilo. Po krátkej nemoci, so sv. sviatosťami posilnený, odebral sa do vlasti večnej. Keď všetkým nám srdco zaplakalo nad ztratu tak veľkou, prosíme vrúcne Otca nebeského, aby v stíne sv. kríža ľahké odpočinutie mal, a najsv. meno Ježiš, ktoré vrele o pomoc volal, nech mu ulaví súzenie jeho. Ľahké odpočinutie daj mu Pane.

Čo je dovolené Bánffymu, není dovolené krajčírovi. V Nagy-Kállove po jednej zábave jeden obuvník chováral jedno dievča, ktoré mu košík dalo. Slúbenec toho dievčaťa, jednuc krajčír vyvolal toho obuvníka na súboj; v tom sa usniesli, že zatiaľ budú jeden na druhého strieľať, zakiaľ jeden z nich nebude ranený. Policia sa ale dozvedela o tom súboji, a ho aj prekázila. Rozhorčený krajčír nahnevano zvolal, že si on na toľko váži svoju česť a statočnosť, na koľko si váži Bánffy svoju. Keď ale policia dovolila Bánffymu súboj, ani jemu nech to nikto nezakazuje, lebo vtedy celý Nagy-Kálló socialistickým učinil. Policia nevedela hneď, čo si ma počať. Hja keď ten krajčír není Bánffy.

Židia a jeden farár. Farár budapeštianskeho Alžbetova skrze pravotára žida dra Káldora zažalovala jedna židovka, že nielen jej muža ale aj dvoch chlapcov sa opovážil pokrstiť. Farára oslobodila súdna stolica. Medzi pojednávaním ostro sa zrazil žid pravotár s farárom Tóthfalussym, ktorý svade tak spravil koniec, že protestoval proti tomu, aby ho jeden žid chcel učiť, ako má zákon čítať a vlasť milovať. Židovka appellovala ku kráľovskej tabuli.

Dlhé vlasy učňa. V obci Veršec jeden učň mal utešené vlasy. Jedinou žiadosťou jeho to bolo, aby si mohol nechať narásť svoje krásne husté vlasy. Majster nemal proti tomu namietky, ba tešil sa tým dlhým vlasám, lebo dľa ľubovôle ich mohol chytiť, pokenúc sa učň zle zadržal. Konečne tak často premrval v nich, že sa učň odhodlal, že sa nechá ostrihať. Smutnou tvárou šiel k vlásenkárovi, ktorý ho s tým potešil, že však ho zadarmo ostrihá. Lenže ko-

Nech je opitcom.

Nech žije v trízlivosti.

niec vzala štedrosť, keď sa dvoje nožnice zatupily. Učeň zpolovice ostrihaný bežal na obecný dum, kde mu potom 5 kr. dali z kassy strihania oviec.

Neverný sluha. Príležitosť robí kmína. Ján Rudolf mal službu u jednej učastinárskej spoločnosti v Budíne. Neškodné summy peňazí boly naňho sverené, ktoré on tu na poštu, zas na iné miesto mal odniesť. Po jednej, po dvoch zlatovkách bral z tých summí. Dakedy zfalšoval aj poukážky. Do hromady to urobí asi 1300 zlatých. Lenže dľa sv. písma nenie tej veci, ktorá by na vrch nevyšla; aj to sa hovorí, že dobré ďaleko voňá, zlé ale ešte ďalej smrdí. Už je uvedené vyšetovanie proti nemu. No keď je sluha pánovi neverný, ten nielen proti riadnemu, ale aj proti štvrtému prikázaniu má hriech.

Pod vodou chodiaca loď. Francúz Gustav Zéd vymyslel takú loď, ktorá celá je pod vodou, kde je možno celkom dobre ju pohybovať parou. Taká loď ale je súca len k obrane brehov.

Hrozná deva. V Ostrihome veľa vecí drahocenných zmizlo v rozličných kostoloch, tak i v samom veľchráme. Konečne chytili toho svätokrádežného kmína v osobe jednej devy, keď práve znovu chcela kraďnúť.

Hrozný obor. V Londyne teraz ukazujú jedného človeka z mesta Kairo, ktorý je vyše pol treťa metra vysoký, jeho ruka je na 12 palcov široká, nohy sú na 26 palcov široké. Behom štyroch hodín v stave bol vy íť 100 pohárov vína. Jeho manželka má len 14 rokov.

Pre cestovateľov po železničiach vyslovil veľmi dôležité rozhodnutie súd — viedeňský. Často stáva sa totiž, že cestovateľov pokutovali na zaplatenie dvoj- i trojnásobnej ceny preto, že vymenené železničné lístky neboly vôbec podierkové, alebo nesprávne. Z toho povstávaly i hádky a zvady, ktoré mávaly za následok pravoty pre urazenie stráže. Iného viedeňského advokáta železničný dozorca tiež pokutoval pre také nesprávne pokračovanie železničiara, advokát, aby vyhnul zvade, zaplatil pokutu, ale potom zažaloval správcu železnice na vynáhradu. Okresný súd uznal železničnú správu za vinnú a posúdil ju na zaplatenie vynáhrady a pravotných útrat. Odôvodnil svoj výrok tým, že cestovateľ urobí svojej povinnosti zadosť, keď si vymení kartu a sa s ňou preukáže, ale nemôže byť robený zodpovedným za chybu, omyl, alebo neobratnosť železničného personálu.

Katolícka viera v Anglicku. Anglikánska cirkev nemá trvácnosti. Násilím bola založená, tedy nemôže byť požehnaná na nej. V poslednom čase v Anglicku každý rok sa navráti do lona cirkve katolíckej aspoň desať tisíc duší. Na príčine tomu sú aj samí anglikánski páni tatici. V Liveerpole v chráme sv. Agneše dvaja kapláni Vasey a Lore pri každej príležitosti odporúčali takú sved, aká jestvuje u katolíkov. Cirkevná vrchnosť im zakázala katolíckú sved s kancla odporúčať. Oni ale neposlúchli cir-

kevnú vrchnosť. Chceli ich prinútiť, aby zažakovali, čo keď sa zdráhali učiniť, na šesť mesiacov im bolo vypovedané. V cirkevnej obci sv. Agneše hneď sa utvoril výbor duchovenstvo zastávajúci, ktorý zadal k biskupovi protest proti pokračovaniu námestníka biskupovho. Lenže duchovný kostola sv. Margarety prijal tých dvoch kaplánov, bárs biskup povedal, že im nedopraje zamestnania vo svojom biskupstve. Tedy žiadnej kázne nenie v anglikánskej cirkvi, ktorej biskupovia od snemu očakávajú pomoc.

Proti kašlu nejlepší prostriedok je heroinum, ktorý všetkými lekármi za výtečne dobrý je vyhlásený. Dostať ho v hocktorej lekárni.

Následky cirkevno-politických reforiem. Orgán sedmohradskej protestantskej cirkve helvetského vierovyznania, „Erdélyi Protestáns Lap“, vyznáva, že cirkevno-politické zákony vzhľadom na docielené výsledky musia vyvolať skutočný žiaľ a ľútosť. „Ony dotkly sa tela protestantskej cirkve na dvoch tak citlivých miestach, že telo musí hynúť a časom snád i cele zahynúť, jestli len skoro a výdatne neprikročíme k radikálnemu liečeniu...“ Katolíctvo po vynesení, cirkevno-politických zákonov utvorilo ľudovú stranu a táto dala sa zakladať katolícké spolky a kruhy. Dľa najnovšieho výkazu počet týchto spolkov koncom r. 1898 obnášal 833

Výhoda židovských vojakov. Židovský časopis „Egyenlőség“ píše, že v Sobote kommandant na prosbu rabína dovolil, aby židia vojaci v sobotu mohli ísť do synaggy. Teraz len to by sme radi vedeli, či aj Bpešťanski vojaci majú príležitosť a dovolenie, v nedeľu a vo sviatok do kostola ísť.

Čo stála vojna Španielov? Dľa „Newyork Journalu“ Španielsko vo vojne so Spojenými americkanskými štátmi ztratilo: 21 válečných lodí, dve armády, ostrov Kubu (41 864 angl. □ míľ a 1,600 000 obyvateľov), Portoricu (3500 angl. □ míľ a 800 000 obyvateľov) Filippínske ostrovy (114 326 angl. □ míľ a 8 000 000 obyvateľov), Suluské ostrovy 950 arg. □ míľ a 79 000 obyvateľov), okrem toho viac menších ostrovov. Španielsko pred vojnou malo 10 mill. obyvateľov v koloniách, po vojne ostalo mu sotva 200 000.

Pán Boh pomôže. V Miškolci, jednému gazdovi na vnivoč vyšla vlašjšia úroda následkom krúpobitia a zlého počasia. On tedy napísal list Pánu Bohu, v ktorom sa ponosuje. Že nemá čo jest, a tak ponevác mu Boh vlašjšiu úrodu vzal, aby mu teraz pomohol. Jeden štedrý muž keď sa o tom dozvedel, poslal mu 50 zlatých. Tedy Pán Boh pomôže, keď aj nie vždy sám, ale aspoň skrze dobrých ľudí.

Do Ameriky uprskol. Lekár L'udevít Bottlík, ktorý veľkým gavallírom bol v Budapešti, tolko dlhu narobil, že do Ameriky musel uskočiť, aby mal pokoj od veriteľov.

Vysoký vek. V Goiserne žije lesný rubač Pesendorfer, ktorý sa r. 1797 narodil a ešte vždy cíti sa veľmi dobre. — V Temešváre umrela 105-ročná vdova Terezia Cettlerová. Nebožka narodila sa vo Francúzsku, ako najdená dostala sa do obce Loorm v Temešvárskej a potom dlho slúžila u rodiny Telbiszov. Posledné roky žila v Temešváre, podporovaná zo základiny pre chudobných.

Veliký požiar dňa 20. t. m. zničil čiastku Zakopaného. Zhorel celý rad domov, jeden hôtél, poštový úrad a jedno kníhkupectvo. Škoda má obnášať vyše 150 000 zl. Zakopané, ako známo, je behom teplých mesiacov dostaveníčkom Poliakov nielen haličských, ale všetkých Poliakov vôbec.

„Babenko, aj mne“. Pred domom v zahrádke prikryla si babka stol, aby si obyčajnú porciu kávy do žalúdka spustila z tak obľúbenej Kathreinerovej, ktorá ju tak útle a príjemne rozpalovala, a k ostatku dňa sily jej dodávala. Malý vnuk skryto striehol v zahrade, či vietor neposrážal zrelé ovocie na zem pre jeho žalúdok, ktorý vždy bol hotový dačo takého prijať. Práve zazrel červené jablko veľké a už radostne chcel zvoľať, a jablko medzi zuby sotif. — Tu ale vtisne sa mu do dierek nosa tá lúbežná vôňa kávy. Hneď obrátil sa a uzrel babku, ktorá úsmevom prezradzovala svoju radosť nad tým, že si môže k stolu sadnúť a tú obľúbenú kávu požívať. Vábenie prituhé bolo. Chlapec hneď sotil jablko do vrečka kožených nohavíc, rýchlym skokom pristúpil k stolu aby sa neoneskoril k dobrému glgu z tej príjemnej Kneippovej kávy, obskulujúc okolo starej babky opätovne volal: Babenko aj mne. Tvár babky celkom sa vyjasnila; jako by čakala bola na prosbu dieťaťa, takým úsmevom a radosťou dívala sa naň. Hej nech aj on si zapije z tej záživnej, dobrej Kathreinerovej Kneippovej kávy sladovej, aby líčka jeho také červené zostaly, a aby sa zdravo vyvinul k radostiplnému životu.

Púť do Lourdu.

Pohnutie : 21. aug. 1899.

Smer cesty :

Budapešť — Kaniža — Marburg — Pragerhof — Villach — Francensfeste — Ala-Verona — Milano — Genua — Marseille — Toulonse — Lourdes — a tou istou cestou nazpät.

Ceny : I. triedy 220 zl.) Uplné
II. triedy 170 zl.) zaopatrenie behom
III. triedy 100 zl.) 8 dní.
III. triedy 80 zl. bez bytu a zaopatrenia.

Termín hlásenia sa :

Pri ľavnej cene : 15. júna 1899.

Pri riadnej cene : 15. júla 1899.

Obširnejšie vysvetlenie podá a programmy posiela

Dr. Fraňo Robitsek,

farár vo Veľkom Maroši hontianska stolica.

DOFISY.

V RAKOVICACH, 1899. 18. jan.

Váženo Ctený Pán Doktor !

Smutné časy dožili kat. občania v rakovickej obci v nitrianskej stolici. Predtým majetní gazdovia so svojim katolíckym gruntovým pánom boli jedno srdce a jedna ruka : dnes, chudobní občania, bludáci ktorých vlk ručiaci snadno pohltne!

Šenkár sa im vystrčil za ochrancu a vodcu, ktorý ale z nenadálosti má trochu nos skrivený.

Oh, ale kam to prišlo, Váženy pán Doktor! — poviem vám.

Občania (výbor) sa sišli, aby sa poradili, že na cintore mesto zhnytého kríža dajú spraviť nový drevený kríž. Však vraj drevo máme obecné, a robotu u nášeho tesára si vyplatíme, — tak hovorili jednohlasne. Nie ale tak krivonosí (mladý páno), ten im všetkým zretedelne vyslovil, že to on nedovolí z toho dreva, a keď čo budú robiť. Tak všetci výborníci musia sa podrobiť vôli šenkárovej. — Ja som im povedal: Nedajte si kresťanskí bratia, od dovan-drovaných krivonosov s čaporom na chrbát plieskať. Čisto kresťansko-katolícka osádka s jedným židom, má tak byť pred svetom potupená, že svoj cintor na zákaz žida bez kríža si nechá!! V Nagy-Maróši kázal žid sv. kríž z poradovnej siene vyhodit — a u vás nedovoľuje kríž z vašeho dreva na cintore si postaviť! Pošlite ho do židovskej krajiny, kde budú vo väčšine, tam nech spravujú dľa lúbošti svoje osádky; ale tu, kde sme my v ohromnej väčšine, nech je ticho. My neprekážame ho v záležitostiach, čo sa jeho viery týče: tak zpátky do budy žide!

Neviete záležitosť predložit vrchnosti?

Bezočivosť židovská, ďaleko už čiháš, ale na tvoje zlo, neb prebudia sa naši kresťania a otvoria sa im oči — potom vás už ani vláda viac nezastane.

Odpusťte, Váženy Pane Doktor, že som sa tak rozhorčil v mojom dopise, ale už som to nemohol prehltnúť.

Boh nám buď na pomoci, váš ponižený služebník

Adam Železný, pastier.

Dvojctíhodný Pán Redaktor !

Keby ste ráčili týchto mojích pár riadkov uverejniť v Krestane! Máme tu v Rige vyše 40 našich Slovákov, čo sa zaoberajú s plechovou robotou, tak som ich už tretí raz oapomenul, aby si Krestana predplácali, že vo viere a vo všetkom inom nás „Kresťan“ výborne poučuje, ale Bohužiaľ odpovedali mi, že sami kňazi sú buričia a radšiej Oprav-divého čítajú, že oni Krestana nepotrebuju, že by si robotu zameškali, keby Krestana čítali.

No keď do krčmy ide a tam aj 2—3 dni sedí a pije jak dúha, vtedy času si nezmešká, a sú aj takí medzi nimi, čo aj Bohužiaľ za celý rok nejde do kostola, a k svätej spovedi nejdú aj za 6 rokov a keď prinde z krčmy, keď už svoj rozum prepil potom začne Boha Krista hrešiť, ešte aj takí sa najdú, čo od prisahali od pijatiky, ale jako ide okolo krčmy, už je v nej, už aj na prisahu zabudol; ešte lepšie sa nastrebe tej pekelnice; a keď ide druhý do kostola, ešte sa z neho vysmeje, a povie, čo chodíš do kostola, však nebudeš bohatý. S Bohom *Jeden L'udák.*)*

Prosté a figliarske nápady.

Mladá nevesta: Ale Miško, kúp mi tieto zlaté hodinky. Veru kedykoľvek, lumpovať pojdeš, nazad ich napravím aspoň o dve o tri hodiny.

Postavač: Hm, nech si potom pomôže človek; aj tu je napísané, že zakázano je žobrať, tedy zas len musím kradnúť.

Moric: Hotiecko, mohol bhys mi khúpiť jedneho koňa!

Oliec: Ale však ani maštale nemáme!

Moric: Dhečo nie, však kedykoľvek domov prídeš, vždy hovoríš, že naša izba je celkom taká, jako maštaľ.

Stará slečna (pri klavíri): Čo myslíš, Marka, či počuje pán nadporučík u susedov, ako hráť.

Marka: Pravdaže počuje, lebo však už aj oblok zatvoril.

Žid: No dcéro, už som ti našiel mladoženícha.

Dcéra: Hotieckho, ha jakhé vlasly má, či čiernhe?

Žid: O nie, jeho vlasly sú nheni čierne.

Dcéra: A snád beľasé?

Žid: Neboj sa, neni sú jeho vlasly ani beľasé.

Dcéra: A'e však len nemá červené vlasly?

Žid: O! ani toho sa nemusíš báť, lebo on nemá žiadnych vlasov, ponevác je pechavý.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Krešťan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverenit v najbližšom čísle.

*) Veru je to smutná vec, že sú u vás slovenskí robotníci takí bohaprázdni, za takých je najlepšie modliť sa, snád sa len smiluje ešte nad nimi Pán Boh. Red.

Ján Oleh v H. Tys veľký fiktus, koho chytiš, len dus, lebo však sa hovorí, že človek je človekovi najväčší nepriateľ. — S katolíckym duchom sa nerovnáva nasledovné príslovie: Zaspievalo vtáča, na kosodrevine: čo komu súdené, toho ver nemine; a vy, *Nozdrkovčan*, dobre bude, keď si všimnete naše slová. Nemyslite si, že by to ináč nemohlo byť, kým svet svetom bude. — *H. L. v Pastuchove.* Viete, každý orie, jako môže, ináč v okamžení mnoho príhodiť sa môže. — *S. V. Máte pravdu, že čo ďalej, to horšie, lebo s dňa na deň je viac duší v pekle.* — *V. J. Čo viac neni, nemá ceny. Za to žid nič nedá, čo bolo, ale len čo je.* — Na to naše jednanie nečinite poznámky, pán *Bruchár*, lež si radšej myslite, že jako mohol, tak vypomohol. — *S. H. v Hruš.* No viete, keby nebolo „keby,“ boli by sme v nebi. Len sa nepachorte tak, ako to dieťa, ktoré kričalo: kočka ham, a myš tam. — *Jozef Kuriplach v Krakovanoch* Nezakladajte si v tom, lebo môžete vedieť, že všetko má svoj koniec, a kľbása dva. Máte pravdu, že mus je veľký pán. Aj koza by neráda do trhu, a'e musí.

D. K. Prešov. Račte radšej obyčajné články alebo dopisy a besednice nám posielat, nežli básne, ktoré sú väčším dielom veľmi slabé. — *Krušovce.* No viete, jaká práca, taká pláca; liberál sa zle odpláca. — *J. V. Kremnica.* Vy ste veru smelý chlap; kde ste sám, nikoho sa nebojíte. Vy ste taký, jako váš švagar, ktorý je najlepším chlapom tam, kde je sám. Len si dobre toto príslovie zapamätajte: Kto sa sám honosí, v hlave moc neni. — *Ustie.* Vy tuším nemáte vedomosti o tomto horniackom prísloví: Radš j vidí bača o hromniciach vlka, ako sedliaka v košeli. Aj to sa hovorí, že svätá Agita býva na sňah bohatá. Na hromnice treba mať ešte polovice krmu. Aj cigán sa najviac hromnic bojí. Keď a'e chytia hromnice, odhadzuj onuce, keď pustia hromnice, len chytaj onuce. — *Ján Kulifaj v H.* Veru zima bez ľadu, kaša bez medu, potok bez ryby; sú samé chyby. Na druhú otázku vám nevieme odpovedať. Ináč o Pavle je pol zimy, na obrátenie sv. Pavla sa medved na druhý bok obráti. — *Horliví* Len čakajte. — *Jožko Lapaj v Trebaticiach.* Ale ten váš Miško odobral sa frško. — *Na tú otázku mnohých,* či už nebudem redgovať Krešťana, tak znie moja odpoveď, že som ho ja len dočasne prezal, a ochotný som v hocktorú chvíľu svoje miesto prepustiť takému mužovi, ktorý by sa chytil za stá'eho redaktora. — *Ján Nikdy v Krušovciach* Pečo to začínate od Adama a Evy? Ten váš sused veľkým laganom musí byť, že vám to ešte neprepustil. Len si veľký pozor dajte, lebo kto nemá v hlave, má v päte. Vy predsa len dlhý nos musíte mať, že ste to tak chytro ovoňali, predsa je len dobre dakedy aj psiou prírodou vládnúť.

Krešťania!
kupujte len u krešťanov!

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej direkcii. Ved to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osov, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslnne.

Budapeštianske obchodné zprávy

1. **Zbožie.** Pšenica (žito) banátske 10.00—10.20. Od Tisy 10.10—10.70. — Od Pešti 09.80—10.75. — Zadunajské 10.42—10.60.
Raz 8.10—8.15.
Jačmeň na krmenie 6.20—6.50. — Do pálenice 0.00—0.00. — Na pivo 7.80—8.70.
Oves 5.75—6.50.
Kukurica 5.50—5.70.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
17.30	16.70	16.00	15.30	14.80	14.00	12.90	10.50

7 ¹ / ₂	8
8.60	6.00

Otruby fajnové 3.95, grobovité 3.95.
3. **Strovy.** Veľká biela fizula 7.50. — Malá 7.75.
Hrach 11.13. — Pšeno 04.75—5.00. Konopné semä 10.50—11.00.
4. **Semä na sejbu** Červená datelina 45—55 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 46—52 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladnik 11.50—.
5. **Hyd a vajca.** Kura 60 kr. — Sliepka 70 kr. — Kapán 1 zl. — Morka 0.00. — Krmená hus 2.60. — Kačka 1.20 zl. — Krmená kačka 2.90. — Vajca 7—8 kusov 20 kr., 46—47 kusov 1 zl.
6. **Svine.** Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—57 kr.
7. **Telca.** Živé 34—36 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.
8. **Masť a slanina.** Sviňská v sudoch 58—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 60—67 zl.
9. **Remeň funtový** od 14—18 kl. terey 142—144.
10. **Kraviny** vrázkované 5—6 kilové 170—175.
11. **Tefaciny** barnavé 10—13 kl. 390—420.
12. **Potrava.** Seno. Lúčne seno 2.00—3.00 kr. — Slama. Na postielanie 1.40 kr. — Žup 1.90 kr.

Dom na predaj.

V nitrianskej Chtelnici (Vittencz)

je na predaj jeden sklepený dom, ktorý je tak síci pre hospodára, ako i pre sklepnika, má aj maštale a pivnicu i gazdovský dvor a veľkú zahradu s výbornými ovocnými stromami, utešeno leží na hlavnom námestí. K domu aj role patria. To všetko sa za ľavnú cenu predá. Karol Bilek (Bpešť, Andrassy-út 75. 8.) alebo chtelnický pán farár posluží s vysvetlením.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický

cent stojí 6 zl. 50 kr.

NEMOCNÝM L'UĐOM POTECHA A POMOC

ktorí na stužkovú hlístu a na žalúdok trpia.

Stužková hlístu i s hlavou vyženie sa bez bolesti za šesť minút.

Pravdivé dostať jedine v lekárni JOZEFA SCHNEIDER v Rešici hlavna ulica 6. (Dolnie Uhorsko). Za rýchly a bezboľastný istý účinnok rukujem. Neškodí, bárs nenie stužkovej hlísty. Vek udat treba. Záko me cháreno. Jedna škatula s doberkou 3 zl. 60 kr. Znaky stužkovej hlísty sú tieto: Bladosť tvári, mútny zrak, svetlé prstene okolo očí, chudnutie, nečistý jazyk, netúženie po jedle, človekovi zle prichádza, vracal by a závrat má, veľa šlajmu, vpuchnutie tela, žalúdok je kyslý, záha páli, gganie, pichanie a boľast v črevach, klopanie srdca, neriadne koluje krv, u ženských hlavy boľenie, náchylnosť k zrovenosti, žiadanie smrti, zunovanie živeta. — Ďalej dostať tu i všade v lekárňach Antonové tašky Schneiderové, ktoré sú ešte neprekabátené z ohľadu účinku. — Jedna škatula stojí 2 zl. 50 kr. Pri tuhej boľasti veľká škatula 4 zl.

Opravdivo dostať, jedine v lekárni
JOZEFA SCHNEIDERA v Rešici
(Dolnie Uhorsko).

Vážna vec pre chorých na pl'úca.

Paríž. Bordeaux, Brussel 1897. čestný diplom, zlaté medalle

18-2 borový výťah

Patra Kautena

Účínok je istý aj v tých najnebezpečnejších pádoch. Veľa listov uznania od lekárov a vysoko postavených osob. Cena litra 25 zl., 1/2 litra 12 zl. 50 kr.; 1/4 litra 6 zl. 25 kr.

Opis zdarma. — Opravdivý len a dorabateľ.

Lekáreň: **Jána Beckera,**

ku sv. Trojici v Billéde (torontálska stolica.)

Americké vreckové hodinky.

Zovnútorne jako striebro sa skvejú; barva sa nikdy nezmení. Dobre idú, napravovať ich netreba, lebo vyprobované sa dostanú. Zakaľ zásoba trvá, cena

len 2 zl. 80 kr.

 Neskôr viac budú stať.

Dostať ich jedine u

Alexandra Polaka,

u hl. skladníka dielne na americké hodiny.

9-25

Budapešť, V. Kálmán u. 17 M.

Jediný domáci výrobok,

dostať ho

Tausig J. Budapešť VII/4 Csömöri u. 23/a 1. em. Füredy L. Budapešť VII/a4 Ovoda u. 24. sz.

Domáci výrobok.

Domáci výrobok.

Chýrečný 1998. č. najnovší popravený

23-30

VOLTOV KRÍŽ.

Takým osobám, ktoré kríž nenosia,

VOLTOVÁ HVIZDA.

Deťom a mladým ženám: *Voltové srdce.*

Voltový popravený kríž miernym ale neprestajným magnetickým elektrizovaním lieči nasledovné nemoci:

Lámka, trhanie, slabosť, bezsnivosť, chladnosť nôh a rúk zronenosť, bľadnicu, záduch, kŕče, otuhlosť, choroby kože a žalúdka histeria, blavybolenie, kašeľ, zvonenie ucha, klopanie srdca, kolika atď.

Cena 1 zl. 80 kr.; čo poslali sa vopred, nákladné trovy my zaokryjeme. Cena Voltovho srdca 1 zl 50 kr.; s doberkou o 20 kr. viac; stužka 20 kr.

Predavačom ľavnejšia cena.

Kto chce spoľahlivú dobrú kosu mať, nech ju nekúpi nikde, zakaľ si nepýta cenník

Jozefa Sohra

(v Somogy-Szille) o jeho svetochýrnych kosach sv. Antona, ktorý zdarma sa hoekomu pošle

Každý nech prosí na poštovej karte.

Aspoň dakolko z množstva podakovacích listov:

Urodz. p. Jozef Sohr! Objednané kopy sme dostali a spokojní sme s nimi. Taká kosa je chvályhodná, a my nižepodpisani vyslovujeme svoje vďaky a vďačnosť. Povďační sme aj „Kresťanovi“, že nás s týmito kosami obznámil. Z tých desiatich kosi každá je taká dobrá, že sme si nikdy lepšej kopy ani nepredstavovali. — V Kirve, 17. júna'r. 1898. Ján Faul, Matej Kluger, Ján Blitzner, Ján Klinger,

Jozef Scheiger, Jozef Maier, Ján Hönig, Jozef Heinzelmann, Matej Korpacser.

Urodzený pán Jozef Sohr! Tie kopy, ktoré Ste mi 20. mája poslali, dostal som a veľmi som s nimi spokojný. Znovu prosím 10 kusov a desať nákov na mená nižepodpísaných atď. — Tormaföld (zaladská stolica). So zvláštnou

úctou. Starý Fraňo Szentgyörgyvölgyi.

Urodzený Pane! Poslaných 41 kosi som dostal, s ktorými hospodári sú nad mieru spokojní, a prosím Urodzeného Pána, mi znovu desať kosi poslať a 2 páry nástrojov na kuvanie. — Sv. Jób, 23. mája roku 1898. Jozef Vas, rolník.

3-6

OD 20 ROKOV ZNÁME A CHÝRNE KARPATSKÉ ZDRAVOTNÉ PILULKY

vynajdené a pripravené jedine **JÁNOM FRIEDRICHOM**, lekárnikom v **Malackách** (prešporská st.)
SÚ VZÁCNYM A LACNÝM DOMÁCIM LIEKOM

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu, zpuchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boleniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltic, bleďačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž jedna škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa

Známka ochrany.

k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle poštovou poukázkou, tak zásielka piluliek pošle sa s vyplatením už poštovného kamkoľvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa. Jediné zasielateľstvo u **Jána Friedricha**, lekárnika v Malackách, v prešporskej stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výťah z podakovaní.

Ctený pane! Istá Maria Csanová, ktorá od 20 rokov trpela za suché lamanie a krče v údoch, následkom užívania vašich výborných piluliek, sa tak vyľúčila, že sa nevie prenaďiviť, kde sa tie hrozné bolesti z jej tela podely a preto sa vám, ctený Pane za zdravie modlí! Vaše pilulky sú tak obľúbené okolo nás, že ich hladajú z celého okolia, čo aj svedčí, že zásobu objednávam.

V Kraskove dňa 15-tého febr. 1895.

Ludmila Skultéty.

Blahorodý Pane Apothekár! Ponevác som už u vás pred pár rokmi objednané zdravotné karpatské pilulky spotreboval, ktoré oni slúžily k zdraviu prosím zas o päť škatuliek karpatských piluliek obratom pošty zaslať.

Kumbaja 12. okt. 1896.

S úprimnou úctou Albert Brandt roľník.

Veľkomožný Pane! Prosím keďby mi čo najskôr ráčili poslať z ich výtečných karpatských piluliek a síce jeden balíček. Vrelé vďaky im lebo bez ich zdravotných piluliek ani života nemám, ktoré môj život predlžujú, nech ich Boh z neba požehná a dá im stále zdravie, by aj naďalej mohli predlžovať život nemocným k nim sa utikajúcim.

Nyitra-Ujlak dňa 25-tého okt. 1895.

Štefan Vavriko.

Ctený Pane! Uctive prosím, aby ste mi čím skôr, jestli možno, obratom pošty tri škatulky vašich výborných karpatských piluliek zaslať.

Marburg-Steiermark 30. júni 1896.

S úplnou úctou Karol Tögl k. v. r.

Blahorodý Pán Apothekár! Prosím, ráčte mi hned 2 škatulky vašich vzácných karpatských piluliek poslať, lebo už nemám viac s nich, a vaše pilulky staly sa v mojej domácnosti nevyhnutne potrebným liekom.

Bács 26. sept. 1896.

S úctou Jakub Holinger kupec.

Ctený Pán Apothekár! Prosím ich znova, aby mi ráčili zaslať jednu škatulku Karpatských piluliek. Ja užívam tieto už dvanásť rokov, a dosavád som so žiadnym liekom taký výsledok neobsiadnul.

Dad, 12. okt. 1896.

S úctou Jozef Nemes.

Blahorodný Pane! Ráčte mi poštovým obratom doposlať 3 balíčky z vašich výborných karpatských piluliek; ktoré sa proti nesnesiteľnému hlavobólu čo výborný liek dokázaly a dokazujú.

V Slovenskom-Aradači dňa 7. jan. 1895.

S úctou Jozef Kolenyi učiteľ.

Lekáreň „ku zlatému državnému jablku“.

J. Pserhofer-a

Viedeň I, Singerstrasse Nr. 15.

krv čistiace pilulky,

predtým „**Všeobecné pilulky**“ zvané, zaslúžia ostatné meno s plným právom, ponvác sú ozaj veľmi mnoho horoby, proti ktorých tieto pilulky svoj skutočne výborný účinok dokázaly.

Od mnoho rokov sú tieto pilulky všeobecne rozšírené a málo rodín sa najdu, ktoré by malú zásobu tohto výborného domáceho lieku nemaly.

Mnoho lekári odporúčali a odporúčajú tieto pilulky čo doráci liek, zejména proti všetkým neduhám, ktoré z *planého strávenia a zapchatosti* pochádzajú, ako: *zburcnie kolovania žlči, pečienkové neduhy, ochablosť čriev, koliky, nával krvy k mozku, zlatej žile* atd.

Následkom jejich krvčistiacej vlastnosti výborne účinkujú proti **málokrvnosti** a chorobám z tohto povstálym, ako **bládnici** a nervóznemu **hlavy boleniu** atd. Tieto krvčistiace pilulky účinkujú mimo toho tak ľavne, že ich aj tie najslabšie osoby, ba aj deti bez obavv užívajú môžu.

Keď sa peniaze vopredok pošlú, stojí bez poplatku 1 obalík 1 zl. 25 kr., 2 obalíky 2 zl. 30 kr., 3 obalíky 3 zl. 35 kr., 4 obalíky 4 zl. 40 kr., 5 obalíkov 5 zl. 20 kr., 10 obalíkov 9 zl. 20 kr. Menej než jeden obalík sa neposiela.

Prosme opravdivé:

J. Pserhofer-a krv čistiace pilulky

Za pravé len oné pilulky sa majú považovať, ktorýchto návod je s menovým ťahom **J. Pserhofera** zaopatrený a ktoré na pokrývke každej škatule ten istý ťah mena v červenom písme majú.

J. Pserhofer-a lekáreň, Singerstrasse 15., Viedeň, I. Sklad pre Budapešť, u p. Jozefa Török lekárnika, Király-u. 1.

Ferdinand Stuflesser,

3-3

sochár a staviteľ oltárov

v **St. Ulrichu, Gröden (Tirol.)**

Odporúča sochy svätých z dreva s olejovým obsahom.

Čm.	100,	120,	140,	160,	170,	180
Cena r. č. zl.	35,	50,	68,	84,	100,	115

Sochy s dieťaťom Ježišom na rukách o 15% viac stoja, cenník oltárov a križovej cesty zdarma. Vyznačeno pápežom Levom XIII.

O Z N A M Y

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
LEN VYDAVATEĽSTVO
„K R E Š Ť A N A“ PRIJÍMA.